

פרטיכל מס. 2/66

מישיבת ועדת הכספים

ביום ב', כ"א אייר תש"י - 8.5.50

נוכחים:

היו"ר ד. צ. סנקס
פ. נפתלי
י. אפרתי
ד"ר מ. פנה
א. הרצפלד
א.פ. גניחובסקי
ח. לנדו
י. דוקח
ד"ר י. בדר
ש. דפיין
ד"ר גרנות

נוכחנים:

ד. הורוביץ - מטעם האוצר
ד"ר פורת - מטעם האוצר
ד"ר בדנמן - מטעם האוצר
גב' הנמן - מטעם משרד המשפטים
ש. פפיבק - מטעם האוצר
פ. אילון - מזכיר הועדה.

סדר היום:

א. סתן ערבות להלוואות שקלאבות - זריעה.
ב. הגדלת הבלו על משקאות חריפיים.
ג. שאילתא - שכונן ותיקים.
ד. שאילתא - מט קלישה.
ה. שאילתא - דוח של מר ד. הורוביץ.
ו. חוק לתיקון פקודת הטסחר עם האויב.
ז. היחסים הכספיים בין הרשויות המקומיות והממשלה.
ח. עבודת הועדה.
ט. חוק הארנונה.

= = = = =

הישיבה נפתחה בשעה 11.00.

א. פתו ערבות להלוואות לחקלאות - זריעה:

היו"ר ד. צ. פנקס: אני מקדם בברכה את סר הורוביץ,

כשם כל הועדה, לדגל שובו ארצה.

אנו מביעים לו הוקרה על מעבודתו המסורה והמוצלחת בחו"ל,

וסקוים שתוצאות עבודתו זו תהיינה לטובת המדינה.

לטר הורוביץ יש הצעה לטרר היום

שלנו.

הנני מודה לוועדה וליו"ר על הברכה.

ד. הורוביץ:

כמשך השנים 1948/49, אפשרנו לחקלאות

זריעת שטחים נוספים ע"י הלוואות מבנק אפ"ב שניתנו בערבות האוצר.

אנו מעוניינים שהמסקים החדשים יעברו שטחים נוספים, בעקר בדרום.

המסקים אינם יכולים להיות נושא לקרדיט, מאחר שהם אינם מבוטטים

עדיין. הדבר אינו טובל דחוי, מאחר שישנה עונה מסוימת אשר בה

אפשר לזרוע. בטצב הנוכחי של המטבע הזר, ברור שיש לעבר כמה

שאפשר יותר שטחים, כדי להקטין את הקניות מחו"ל. יש קושי בקשר

לחדוש הערבות, היות ונתקבלה החלטה שכל ערכות חדשה תדרוש חוק

סיוח בכנסת. בנק אפ"ק הודיע לנו שהוא מוכן להסתפק לעת-עתה,

עד שהדבר יובא לכנסת, באישור של ועדת הכספים, מאחר שאם הועדה

מאשרת את הדבר, כל השאר הוא בגדר פרוצדורה פורמלית. היות

והדבר אינו טובל דחוי, אנו מבקשים את ועדת הכספים לתת את

האישור לערבות על סכום של 700,000 ל"י.

היו"ר ד. צ. פנקס: היו לפני כן מקרים שבנרים כאלה

אושרו לפני שבאו לפני הכנסת. מלבד

ערבות האוצר, מבטיח הבנק את עצמו בחוזה עם מקבלי ההלוואות,

ע"י שעבוד של פרות שטרם באו לעולם. את ההלוואות מקבלים המסקים.

ד"ר י. בדר: שוב אנו נסזאים במצב קשה; שוב ייעשה

דבר ~~השינוי~~ הפוגע בחוק, ואין אפשרות
להתקבל להתנגד. הנני מבקש שהממשלה תביא הצעה כללית, שתאפשר
לועדה להסכים למתן ערבויות כאלו באופן דחוף, בלי לפגוע בחוק.

ד. הורוביץ: בקשתי את ד"ר פורת להכין הצעת חוק
בענין זה.

היו"ר ד. צ. פנקס: לפני כמה חודשים הצעתי לשר האוצר
לאפשר מתן ערבות לפי אישור של
ועדת הכספים, במקרים דחופים, כי אי אפשר להביא הצעת-חוק
מיוחדת לפני הכנסת בעד כל דבר קטן, בפרט כשהערבויות הן
פורטליות גדולות.

סיכום: הועדה החליטה לאשר את הבקשה לנתינת
הערבות, על סנת שהדבר ייהפך אח"כ
לחוק מיוחד. הוחלט לבקש את האוצר שתוגש הצעת חוק שתאפשר לועדת
הכספים לאשר ערבויות קטנות ודחופות.

ב. הגדלת הבלו על משקאות חריפים וסיגריות:

היו"ר ד. צ. פנקס: על פי החלטת שר האוצר, הוגדל הבלו
על משקאות חריפים וטבק. ההגדלה

נלקחה בחשבון בתקציב החדש. הכנסת צריכה לאשר את ההגדלה לפחות חורשיי
אחרי שהדבר פורסם ב"רשומות". הצו הזה פורסם ב-6/3/50. ההגדלה
נוגעת בעקר למינים היקרים של המצרכים הנ"ל. אין מיקרים את
המצרכים הזולים. (קורא את פירוט החוק) בקשה. את החוק על טבק
עוד לא קבלתי.

ד"ר י. בדר: אי אפשר להסכים לדבר זה מיד. אני

מציע לבחוק בוועדה משנה שתבדוק את

הדבר. אני מציע שועדה זו תבדוק גם את השנויים שחלו בחודש האחרון במס שקוראים "מס מותרות". עד כמה שאני זוכר, בזכות הכנסת לשנות את או לבטל את השנויים האלה, ע"י החלטה במשך שלושה חדשים סיום הכנס השנויים לתוקפם. על הממשלה להביא את השנויים האלה באופן מיוחד לתשומת לב הכנסת. השנויים מהווים שני יסודי בסיסת המסים שלנו, ובסיסת המסחר בארץ, ואי אפשר לעבור על הדבר בשתיקה. על ועדת הכספים להתעסין בענין זה באופן מיוחד ובצורה יסודית; יש להביא את הענין למליאה. אם הועדה לא תעשה זאת, ישנן דרכים אחרות כדי להביא את הענין למליאת הכנסת.

פ. נפתלי: יש להבדיל בין שני דברים. השנויים

המוצעים בקשר לבלו, שהיו"ר קרא אותם

באוזנינו, אינם משנים את שיטת המסים שלנו; ההגדלה הזאת מוצדקת, ואינה שנוי יסודי. אינני רואה פרובלימה שיכולה להעסיק את ועדת המסנה בענין זה. המצרכים הזולים לא נפגעו ע"י ההגדלה. הסיבירות "ורג'יניה", למשל, לא נפגעו.

בקשר לשנויים במס מותרות, אם

יש דרישה לרון ע"כ, אפשר להתיעץ בוועדה ולהחליט.

י. רוקח: אני מציע לפנות ועדת משנה שתבדוק

את הדבר. יש לתת לזה את השם הנכון.

אם זהו מס קניות, יש להגיד זאת בנידור.

אני מוותר בנוגע לסיבירות. אשר

למשקאות, יש לדעת מה הפוליטיקה של האוצר. האם הוא רוצה לפגוע את השתייה, או שהוא רוצה לקבל כסף מהשתייה? זו הפעם השניה שאני

שומע על העלאה בדברים אלה. צריכה להיות ועדת משנה אשר תברר את הדבר.

הי"ר ד. צ. פנקס: אני מבקש להוציא מדיון זה את שאלת פס המותרות, כי לא הבאתי כל הצעה בקשר לפס זה. אני בטוח שבהצאתו על התקציב, ידבר שר האוצר על הפסים, וגם פס המותרות ימצא בטוי בתקציב ובהסבר שיינתן ע"י שר האוצר. אז תוכל הועדה כולה לברר את ענין פס המותרות, ולא ועדת משנה. אנו רגיש כרגע על הגדלת הבלו על יינות יקרים.

ד. הורוביץ: המצב הפשפטי אינו כפי שד"ר בדר תאר אותו כאן. כל התקנות שהוא דבר עליהן חלות על פכס ועל בלו, אבל לא על פס קניות. לפס קניות לא דרוש אישור.

הגדלת
הקצת הבלו לא הקטינה את התצרוכת. בפסך כל הזמן היתה הגדלה ניכרת בתצרוכת ביינות, לא רק בסובן ~~השכר~~ אבסולוטי, אלא גם בסובן יחסי. הגדלת התצרוכה חלה בעקר על הסוגים היקרים של הפצרכים האלה.

הבלו על הסבך הוא נפוץ
אצלנו יותר מבארצות אחרות. באנגליה מקבלים בעד כל ~~ליטר~~ דולר חפס לירות בלו. לו הסלנו את הבלו באותו גובה כמו באנגליה, היינו מקבלים 15 - 14 מיליון ל"י.

איש לא יציע שנשתמש בדרכים בלתי אורתודוכסיות כדי לסמן את התקציב. אם לא תהיה ברירה, יהיה הכרח להגדיל את פס ההכנסה. הכנסה זו, לא רק שאינה פוגעת במצרך חיוני, אלא פוגעת רק בסוגים היקרים ביותר של המצרך. אני חוזר ואומר שהתצרוכת בפצרכים אלה עולה באופן אבסולוטי ויחסי מחודש לחודש.

י. רוקח:

אני פוותר על ועדת משנה לבירור העלאת הבלו על סיגריות, אולם אינני

פוותר בקשר ליינות.

היור' ד. צ. פנקס:

ההגדלה בוגעת בשלושה סוגים: אראק, ספיטים לשתייה וקוניאק. ההגדלה היא

פלירה וחצי לשתי ל"י. בקשר לבירה, ההגדלה היא בנרוש אחד על ליטר. הדבר צריך להתאשר עד 12.5.50.

ד"ר י. בדר:

אני מציע לפחוק את ההגדלה על בירה, ולהקטין את ההגדלה על הסוגים האחרים

פסתי לירות ל-1.900 ל"י.

היור' ד. צ. פנקס:

אין אפשרות להעביר את הענין לוועדת

משנה, מאחר שאם לא נביא את הדבר

מחר לכנסת, החוק לא יקבל אישור. מאחר שלא קבלתי את ההצעה

בקשר לסבק, אנו מדברים בעת רק על אלכוהול.

פ. נפתלי:

בישיבה אחת דבר ד"ר בדר על הסכנה

של הפיסון האינפלציוני. כעת הוא מציע

להקטין את ההכנסה, ועי"כ, לפתוח יותר את הדרך לאינפלציה. אני

סבור שאפשר לקבל את ההצעה, בלי כל דיון בוועדת משנה.

סיכום:

הוחלט לא להעביר את הענין לוועדת

משנה.

הועדה קבלה את הצעת הממשלה להגדלת

הבלו על משקאות חריפים. ד"ר בדר שומר לעצמו זכות להסתייגות.

ג. שאילתא - שכונות ותיקים:

י. רוקח: ועדת הכספים בזבזה הרבה מזמנה בענין

שכונות התיקים. אני מודיע

שהלואות לעיריות לא ניתנו לעיריות, אלא לבנקים האיפותקאיים. חשבתי שזו טעות שיש לתקנה. אתם יודעים בודאי שעיריה אינה יכולה לסשן שום דבר ספציפי; ישנן הלואות המשעבדות את כל הרכוש וההכנסה של העיריות. אני מבקש שהועדה תחליט שענין הבנק האיפותקאי אינו נובע לעיריות.

היור ד. צ. פנקס: בזמנו קבלנו החלטה, דרך איזה פוסדות

נסטר הכסף הזה. אני מציע לעורר את

השאלה הזאת בנוכחות שר האוצר.

סיכום: הוחלט שיש לעורר את השאלה הנ"ל

בנוכחות שר האוצר.

ד. שאילתא - סט קליטה:

ד"ר י. בדר: לפי החוק, סט הקליטה הוא סט רק לשנה

אחת. האם נכון הדבר שהאוצר, בדורשו

ממשל תשלומי הקדמה על סט ההכנסה לשנה הבאה, לוקח בחשבון גם

גם את סט הקליטה, שאיננו סט לשנה זו? אם נכון הדבר, אני חושב

שהוא פוגע בחוק.

ד"ר ברגמן: באופן פורמלי, אולי נכונה השאלה, אם

יש לגבות סט קליטה, בזמן שאולי לא יסכימו

להסכתו. הכנסת הטילה סט קליטה בספטמבר, לשנת השומא 1949/50.

האוצר היה צריך לגבות את המס לשנים-עשר חודש. לפי בקשת ארגוני העובדים, הוסכם שנגבה בכל חודש לא את החלק הששי של המס, אלא את החלק ה-12 מסנו. כלומר, שגבינו בעד ששה חדשים. בשנה השוטפת נצטרך לגבות את המס בעד ששה חדשים, גם אם לא יאריכו את תוקף המס. חברות אינן משלמות מס קליטה. לא סוד הוא הדבר שפרטיים נתבקשו לשלם ספרעות על חשבון מס ההכנסה לשנה השוטפת. הספרעות מתבססות על מס הכנסה קצת יותר גדול, ועי"כ יהיה משקל שווה.

ה. שאילתא - דו"ח של סר ד. הורוביץ:

ד"ר י. כדר: כשראיתי את סר הורוביץ, חשבתי שהוא בא לספר לנו על עבודתו בחו"ל, גם בלונדון וגם בווינגטון. אנו חייבים לבקש אותו לתת לנו אינפורמציה, כי לדבר יש חשיבות גדולה.

ד. הורוביץ: אני מוכן, בכל שעה, למסור דו"ח שלא על המצב.

היו"ר ד. ז. פנקס: נעטיר את פטירת הדו"ח על סדר היום של הועדה בזמן המתאים.

ו. חוק לתיקון פקודת המסחר עם האויב:

היו"ר ד. ז. פנקס: (קורא את דברי ההסבר ואת החוק).
השעבודים האלה קודמים לכל משכנתאות. אם האפוטרופוס קבל לרשותו בית של האויב, ועל הבית היתה משכנתא, הוצאות האפוטרופוס, הרבית, וכו', קודמים למשכנתא. ישנם מסים שגם הם קודמים למשכנתא.

ד"ר פורת:

לגבי בית, כל המסים הממשלתיים
קודמים למשכנתא. לגבי הדכוש המוקנה

לאפוטרופוס היה מצב כזה שההוצאות שהאפוטרופוס הוציא היו
שעבוד קודם, אבל לא הרבית על ההוצאות, ועל האגרות המקומיות.

א. מ. גניחובסקי:

בקשר למסי הממשלה, ירע האדם שנתן
משכנתא שהמסים קודמים למשכנתא,

והביא את הדבר בחשבון. ההצעה הזאת פוגעת בזכותו של האדם.
אינני מבין איפה הצדק בהצעה זו.

ד"ר פורת:

השאלה התעוררה בקשר לפלוות

לפרדסנים. אם לא יינתן שעבוד זה,

אי אפשר יהיה להמשיך בנתינת פלוות לשקום הפרדסנים, כי האפוטרופוס
יצטרך להוציא יותר. ההוצאות לגבי הפרדסנות הוו כל הזמן שעבוד
ראשון. דבר זה היה קיים לא רק אצל האפוטרופוס. ההלוואות
העונתיות ש הניתנות ע"י הבנק, מהוות שעבוד ראשון גם על הכסף
גלוי על היבול. כאן יהיה השעבוד גם על הנכס.

י. רוקח:

אני רוצה לשמוע את דעת השר

המסעונינים בענין זה. בזמן המנדט

היה שעבוד רק על הפרי. אם מוסיפים את הרבית, יכולה הרבית
להוריד לצטרי את חשיבותו וערכו של הדכוש, מאחר שהמדובר הוא
על תקופה ארוכה של כעשר שנים.

הי"ר ד. צ. פנקס:

המסעונינים, במקרה זה, אינם בעלי

הנכס, כי אם בעלי המשכנתא. בעל

הנכס משועבד גם למשכנתא וגם לרבית, ולכן אין הברל, לגביו,

מי ראשון.

כשדנו על נכסי הנפקדים, שנינו את הצעת החוק של הממשלה, ואמרנו שמי שיש לו מסכנתא יכול להוציא אותה לפועל. בלי הסכמת האפוטרופוס, אי אפשר להוציא לפועל מסכנתא על נכס של האויב. אני מסכים לדחות את ההחלטה בענין זה, כדי שהחכרים יוכלו לברר את הדבר. אני מציע שאותו הנוהג שהונהג בקשר לנכסי הנפקדים, בקשר לסתן אפשרות של הוצאה לפועל של תביעה, יונהג גם לגבי נכסי האויב, כי האזרחים אינם צריכים לחכות עשר שנים כדי לבנות את הכסף.

סיכום: הוחלט לדחות את ההחלטה בענין זה, ולהעביר את הערות חברי הועדה לאוצר.

ז. היחסים הכספיים בין הרשויות המקומיות והממשלה:

היו"ר ד. ז. פנקס: הבעיה של היחסים בין הממשלה והרשויות המקומיות אינה יכולה להסתכם לפעשה אלא בקשר עם הדיון על התקציב. דעתי היא שיש לשמוע את חוות דעת משרד הפנים בענין זה. די"ר רוזנבלום היה סוכן לבוא להסביר את עמדת משרד הפנים. בקשתי אותו להעלות את דבריו על הכתב.

א. הרצפלד: אינני מציע לדון על שאלה זו בלי נוכחותו של שר האוצר. בין כך לא נסכם בלעדיו שום דבר.

ד"ר גרד: אני סבור שיש לשמוע לא רק את ד"ר רוזנבלום, אלא גם את שר האוצר, על חלוקת ^{הכספים} הרשויות המקומיות השנה, על הפוליטיקה של הסובסידות, ועל שיטת המסים המוניציפליים. ברור שאי אפשר לדחות את הדבר, ולהשאיר את הסצנ כמו שהוא לעוד שנה. ע"י סדור מתאים של הבעיה, נוכל לחסוך למדינה פיליונים רבים.

י. רוקח: תקציב השלושנות המקומיים הולך וגדל.

הקשיים בקשר לתקציב הרשויות המקומיות

הולכת וגדלת. הפעולות הולכות ומשתקאות. קבלת קרואי
 אח סקירתו של אפרתי על הפועצות האזוריות. לדעתי הרבה יותר טוב
 להפריד את הדיון על הבעייה של הרשויות המקומיות מן הדיון
 על התקציב, כי בדיון על התקציב הכללי יופיעו עניינים אחרים,
 ואי אפשר יהיה להכניס בכל פעם את השאלת העיריות. המצב הקיים
 עולה ביותר כסף לממשלה ולאזרח. הממשלה גובה מסים עירוניים.
 אנו עושים עוול לצבור עי"ז שאנו מקפיאיים את פעולת העיריות.
 יש להפדיר את הדבר, כי הערבוניה הקיימת לא תימכן. אני מבקש
 לדון בשאלה זו בשבוע הבא, ולא לדחות אותה לזמן הדיון על
 התקציב. שר האוצר יוכל לבוא בשבוע הבא.

היור' ד. צ. פנקס: יש להקדים את הדיון על נושא זה לדיון

על התקציב, ולא לדון בענין זה רק

בקשר למספרים. נדון על הפרינציפיים לפני שנדון על המספרים.
 אינני פוכן להכנס לבעייה זו לפני שנשפיע את שר האוצר בכנסת
 בקשר לתקציב. אולם, בשבוע הבא נוכל לקיים ישיבה ולדון ע"כ.
 כל זמן שיהיה ויכוח כללי על התקציב, לא יהיה כאן דיון עליו,
 ולכן נהיה פנויים לדברים אחרים.

י. רוקח: העיריות והפועצות המקומיות אינן יכולות

לדון על התקציבים שלהן בלי לדעת את

הקו של הממשלה בענין זה. הדבר הורט את כל הפורל התקציבי של
 הרשויות המקומיות.

הוחלט לקיים את הדיון בקשר ליחסים

מיכום:

הכספיים בין הממשלה והרשויות המקומיות

ביום ב' הבא, ולבקש את שר האוצר להיות נוכח בישיבה זו.

ח. עבודת הועדה:

היו"ר ד. צ. פנקס: ועדת המסנה לעניני הסוכנות היהודית והממשלה תתכנס ביום ו' בשעה 0.800.

הועדה לא קבלה חומר בקשר לחוקים שיש לדון ולהחליט עליהם, ושהחלטה בקשר להם נדחתה בגלל חוסר החומר. דרשנו חומר בענין "צ"מ", בענין המלווה לפרוטוקול, ובענין "אל-על" ו"היאם". כן לא קבלנו חומר בקשר לתיקון פקודת המסחר עם האויב. אני מבקש שהועדה תקבל את החומר הזה, כדי שתוכל לדון על החוקים המתאימים.

י. רוקח: אני מעונין להכנס לוועדת המסנה שדנה בעניני משכורות ודירוג.

היו"ר ד. צ. פנקס: אני מבקש לש לרשום שם רוקח מצטרף לוועדת המסנה הדנה בעניני הדירוג.

ט. חוק הארנונה:

ד"ר י. בדר: הייתי מבקש לקבל תשובה ברורה על השאלה הבאה; אני מוכן להבטיח שלא אשתמש בתשובה זו ברבים. בתשובה זו תלויה גישתי לדיון זה. לפי מתכוון האוצר בהצעת הארנונה? האם הארנונה קשורה רק עם נזקי המלחמה? אם כן, צריך לחלק את המס הזה לכמה חלקים, כגון, נכסי דלא ניידים, ציוד ומלאי. אם ההצעה היא לעוד מס נוסף, לא אבזבז את זמני כדי להציע הצעות מעשיות, ואציע לדבר על החוק באופן פוליטי. יש לברר תחילה אם המדובר בארנונה או במס.

א. ט. בניחובסקי: לחוק זה יש מטרה: תשלום נזקים. אי אפשר לדון על כסוי ההכנסה, ולקבוע

חוק בקשר להכנסה, לפני שיודעים מה היא בעצם המטרה. לכן אני מציע לבקש את האוצר - אם זהו ענין של האוצר - להביא הצעת חוק בענין התשלומים. אח"כ נוכל לדון על ההכנסה.

ד"ר א. ברנר: הממשלה הביאה הצעת חוק, ואמרה שה

שאמרה; היה ויכוח בכנסת, ובתוך

הויכוח הזה עוררו כמה שאלות, וביניהן את השאלה העקרונית, אם

המדובר הוא במס או בביטוח. אני מציע שהועדה תשאל את האוצר

אם יש לו מה להגיד בקשר לויכוח בכנסת.

פ. נפתלי: יש להבדיל בין החוק על ההכנסה לבין

החוק על ההוצאה. גם בחוק, וגם בדברי שר

האוצר בכנסת, נאמר שהכסף הוא רק למטרה זו. אנו מעוניינים להקדים

את הדיון על ההכנסה, כדי לא להפעיל את החוק, וכדי שיהיה כסף לחלק.

המסדרנו שנה בענין זה, ואין להפסיד עוד שנה. האנשים הצריכים

לקבל את הכסף טובלים בינתיים, ויש לעזור להם. יש להתחיל בהצעת

ההכנסה; אח"כ נוכל לדון על ההוצאה. עכ"פ, אין ספק שההוצאה סן הארנונה

היא למטרה שהזכרתי.

היו"ר ד. ג. פנקס: הועדה צריכה לעבור על החוק ולהחזיר

אותו לכנסת. יש לקבוע קודם כל כמה

עקרונות, אשר לפיהם ננסח את הביטוח. גם אני רואה את החוק, כפי

שהוא הוגש לכנסת, כלא שלם. יש לברר אם המטרה היא להטבת נזקים

במלחמה שהיתה, או גם ליצירת קרן ביטוח לעתיד לבוא. אני חושב

שהמטרה היא להבטיח את הנזקים שהיו בעבר, ולכן אינני מקבל את

הנטוי "ביטוח" שזכר בחוק. אי אפשר לעשות בטוח למטרע, כלומר, לאחורנית.

בטוח יכול להיות רק על דברים שעלולים לקרות. אינני יודע אם תהיה

מלחמה, ומה יהיו הנזקים. אין לי צורך קרן שאיננו יודעים אם ואיך נצטרך להשתמש בה. משקנו איננו כ"כ רחב שהוא יכול לשלם ולצבור קרנות. עלינו לדעת כמה נזקי מלחמה יש לשלם. בקשנו מהאוצר תשובה לשאלה זו, ושמענו שהסכום צריך להגיע ל- 10 - 13 מיליון ל"י. אולם מספר זה לבדו אינו מספיק לשלם בפיס לדיון כאן. אנו צריכים לקבל רשימה של הסוגים שניחקו, ומה הסכום שיש לשלם לכל סוג, כדי לעשות את התיקונים הדרושים. יש לחלק את הפירוש לפי שלוש הערים הגדולות, המושבות, והחקלאות. הנזקים בירושלים היו יותר גדולים מאשר בתל-אביב או בחיפה. אנו צריכים לדעת מה הוא הסכום של הפסדי הבתיים - כולל הרפתות והלולים. סתוך הסכום הכולל של הפסדים בחקלאות, אפשר להוציא את המשקים שנחבנו כליל, כגון גוש עציון וכו', מאחר שהם צריכים לקבל את הכספים לבנינם מחדש מהקרנות; יתכן שהממשלה תשתתף בהקמת המשקים האלה מחדש, ואז יילקח הכסף מהארנונה. כסובן, יש לשלם למשקים אלה את חובותיהם באיזו צורה שהיא. לדעתי, שייכת התעשייה לסוג נפרד של נזקים, מאחר שההפסדים שלהם יותר גדולים. יש לדאוג, כסובן, גם לטפונים.

אילו היינו מקבלים את כל הסכומים

האלה, היינו יכולים לדעת בכמה שנים אנו יכולים לשלם את הנזקים, ולפי זה להסיל את הארנונה. לא הייתי רוצה שהניזוקים יחכו שנים כדי שיקבלו את הטבת הנזקים. עשינו עוול בזה שנתנו להם לחכות עד היום. יש לשלם להם את הכסף מיד, אם כי אנו יכולים לבנות את הארנונה אח"כ.

אי אפשר לומר מה שאמרו בויכוח הכללי,

שצריך להפוך את נכסי הנפקדים לשווה כסף ולשלם אותם כפיצויים. אסור לנו לעשות זאת כרגע כסובן הפוליטי. הנכסים במקומם נשארים, ועוד יהיה דין ודברים, באיזו צורה להשתמש בהם. עכ"פ, המדינה איננה סוכנה כרגע להחרים את נכסי הנפקדים, כי הדבר אינו לטובתה.

אם איננו רוצים להחרים את נכסי הנפקדים,

יש לפנינו שתי אפשרויות: א) ללכת לפי מס ההכנסה; ב) להטיל את המס לפי גודל הרכוש. המטשלה הלכה בקו של הטלת המס על פי גודל הרכוש. רעיון מקובל הוא בעולם שבעלי מקצוע אחד מתאחדים לביטוח הדדי, ויוצרים קרן ביטוח. עי"כ, אותם הנכסים שהיו עלולים להינזק, היו שותפים להטבת הנזקים, גם אם לא ניזקו בעצמם. לדעתי הלכו המציעים בדרך פשטנית מדי, והציעו להטיל את התשלום על כל הנכסים במידה שווה. לא כל הנכסים שווים, לא במידת הסיכון שבהם, ולא ביכולת התשלום שלהם. רוצים להטיל על בית את אותו הסכום שמטילים על ביח"ר, מה שאינו מוצדק משתי הנחינות שהזכרתי. יש לקבוע סכמות שונות לנכסים שונים. בקרן שהוקמה ע"י אפ"ב לביטוח נזקי מלחמה, נלקחו בחשבון הדברים האלה, והיו דרגות שונות של תשלום. שם הבדילו אפילו בין בתים מסוגים שונים, ולא רק בין בתים לבתי חרושת. התשלום היה שונה לגבי ציור, לגבי סחורות מתלקחות, לגבי מכוונות, וכו'. יש הגיון בהפרדה לסוגים, לפי מידת הסיכון ולפי יכולת התשלום.

אלה הם העקרונות שצריך לקבוע אותם,

לפני הדיון על נוסח החוק.

ד"ר א. גרנות: יש לבדוק אם המדובר הוא במס או בניטוח.

אם המדובר הוא במס, יש לומר זאת

בפירוש. אם זה ביטוח, יש ללכת בקוים ידועים של ביטוח. יש כאן עוד מס, נוסף לכל המסים הקיימים, והוא נגבן מסוג אחד של משלמי-מסים. אי אפשר לגבות את המס לפי הערכה מלאכותית. אם רוצים שחוק זה יתקבל, יש להבטיח שיהיה ביטוח הדדי. אם מישהו משלם פעם לקרן זאת, הוא יכול פעם להצטרך לה ולהשנות מסנה. אני סבור שהמטרה היא לשלם לא רק את נזקי המלחמה שהיתה; אחרת אין לגבות את המס ממלאי שלא היה קיים אז. אם המדובר הוא בניטוח, הוא צריך להיות גם לגבי העתיד. אי אפשר להעמיד אנשים במצב של "כאילו". שצריך יש לתת לדבר צורה של ביטוח לא רק לגבי

העבר, כי אם גם לגבי העתיד. לא יכול להיות ביטוח לגבי העבר בלבד. מאחר שלאשדודע סי סבל. הביטוח לגבי העבר הוא רק ביטוח מוסרי. רק בדרך זו יקבל הקהל את המס. אחרת, תהיה זאת תוספת מעמסה לשיטת לשכבות שיש עליהן מעמסה לא קטנה. לכן אני מציע ששר האוצר יגיד, לאור הויכוח שהיה, למה הוא מתכוון. צריך להיות כתוב מפורש בחוק שכסף זה ישמש רק למטרה של הטבת נזקי מלחמה. הדבר לא הודגש בחוק במידה מספקת.

א. הרצפלד: אצל רבים מתעוררת השאלה אם המדובר הוא בביטוח או במס. אלה מאתנו הרוצים שחוק

זה ייכנס לתוקפו, חושבים שהמטרה היא ביטוח בלבד. איש מאתנו לא חשב שהכוונה היא לגבות מס רכוש חדש. אנו רוצים להיטיב את נזקי המלחמה, ולשם כך יש לקבוע הכנסה מיוחדת, שתאפשר לנו את הדבר. אני מציע שסדר הורוביץ יודיע בשם האוצר שזו הכוונה; אם הוא אינו יכול לעשות זאת, יתן לנו את ההבטחה הזאת מישהו אחר בשם האוצר.

השאלה השניה היא עדינה יותר, אך גם עליה אפשר לענות ברורות. בשאלה היא, אם הדבר מכוון גם כלפי העתיד, או רק כלפי העבר. נכון הדבר שהכוונה היא בעקר כלפי העבר. אני מבין את ההגינות שבדרישה שאם הכוונה רק לעבר, יש לגבות את הכסף רק מאלה שהיו יכולים לסבול אז, ולא ממי שבא אח"כ. אולם, מפני טעמים רבים, וגם בגלל תוצאות ההכנסה, צריכים כולם להשתתף. יתכן שהכסף לא יספיק, ונספק רק אחוז סטויים. הכוונה אינה לתחום תחומים לשיטת לגבי העבר. עתידנו הוא בלתי ברור. אם יהיה חוק כזה, הוא יקבל מסילא זכות-המשך. דחינו את הדבר לשנתיים אלו במצפון קשה. סכום גדול עומד ותלוי באויר; אנשים אינם זזים כתיקונים, ונשארים אוטללים. הכוונה היא לשמור על קרן מיוחדת בידי המשפט המדינה, קרן שתהיה משועבדת למטרה זו.

מישהו כאן חשב שהנבייה כוללת גם את

האדמה. אני רוצה להעמיד אותו על טעותו. בדור הדבר שלא
ישלמו עבור אדמה, מאחר שזה נכס שאינו יכול להינזק.

ד. הורוביץ: חוק הארנונה אינו סכוון למס, כי כל סהות

הארנונה אינה מס. בתוך מערכת המסים שלנו

אין מס אחת שהוא משורייין למטרה אחת מסוימת, מלבד מס הקליטה,
הוא דבר שבאידיאולוגיה. למעשה, מוציאים לקליטה הרבה יותר
מס שהמס מכניס. פה יש דבר מסוים ומשורייין אך ורק למטרה
אחת. אין לארנונה כל שייכות למס, אלא היא קשורה עם מאורע
שקרה.

מצד שני, אין כאן ביטוח, מאחר שאיש

אינו מבטח את עצמו על העבר. אנו רוצים להכניס לשיגור
מסוימת, מקובלת בארצות אחרות, מעשה שהיה. היינו בסכנת בלתי
רגיל, מאחר שאת המלחמה ניהלה מדינה שהיתה קיימת רק על
הנייר, בתנאים מיוחדים. לא היתה לנו אפשרות ליצור קרן-
רזרבה. אולם, אי אפשר להכנס לשיגור ענין שהוא עצמו אינו
בגדו שיגור. דבר זה הוא חד פעמי, ולמטרה מסוימת. זוהי
רסטריבוציה על נזקים שהיו, ישנם בתיים שלא ניזקו. מן
הצדק שהם ישלמו, ויינזקו באחוז קטן, כדי לאפשר להיטיב את
נזקיהם של אלה שניזקו במידה גדולה. לו בימי המלחמה היינו
מקבלים אחריות מליאה, אנשים היו מסכימים לשלם לנו הרבה
יותר. היתה קרן ביטוח שלא נתנה אחריות מליאה. ישנה חובה
מוסרית וכלכלית לחלק את הנזקים בין כל הנכסים. אינני
נבהל מזה שנכס שלא היה קיים אז, וקם עם המדינה, ישלם גם
הוא. אין כאן מסגרת של שיגור. זו אינה קרן ביטוח, אלא
קרן פיצויים רטרואקטיבית.

ד"ר י. בדר: נכון הדבר שמוצדקת רסטריבוציה של

נזקי המלחמה. האם דבר זה מצדיק

אדנונה גם בנוגע לנזקים בעתיד? יש לסייג ביטוח חובה נגד שריפה, שטפונות, בצורת וכו'. אלה אסונות שקורים מיום ליום. יש ~~לסייג~~ ביטוח סוציאלי, ואפילו ביטוח על תאונות דרכים. אין לנו יכולת עכשו להבטיח ביטוח סוציאלי במידה שהיינו רוצים. בו בזמן, מדברים על ביטוח לנזקי הסכוב שני מראש. אם יש רצון להנהיג ביטוח חובה, יתחילו בדברים היותר מקובלים ומעשיים. בדבורים על ביטוח לנזקי סלחמה לעתיד, אני רואה ערפל רוחני, או אמטלא. דבר זה הוא בלתי ישר ובלתי הגיוני. לי ברור שזה מס וכוש נוסף, ותו לא.

בקשר לעבר, יש שתי דרכים: א) לבנות

את שיטת הרדסטריבוזיה על היכולת של כל אחד; ב) לבנות את שיטת הרדסטריבוזיה על התועלת של כל אחד. נכון הדבר שאין אצלנו מסים מסוריינים, אולם לא נכון הדבר שאין מסים כאלה בעולם. האם העובדה שמסרינים מס, מונעת ממנו להיות מס? אילו היה זה ביטוח מראש, אפילו בזמן הסכנה, השיטה הנכונה היתה לגבושת את המס לפי התועלת, כי מי שנמצא בסכנה יותר גדולה צריך לשלם יותר. גם באנגליה היה כך. כעת, לאחר המעשה, אני חושב שצריך לבנות את הכסף לפי איכולת התשלום של כל אחד. אם כך, סוכרחה לשלם את הכסף המדינה, וצריך למצוא את הכסוי להוצאה בשיטת המסים הכללית. ישנם אופנים שונים לקביעת היכולת; קנה המידה הטוב ביותר הוא מס ההכנסה. אולם, יש צורך בתיקונים בשיטת המסים הכללית.

אינני מבין למה לא ישלמו את חלקם גם

בעלי הקרקע? גם הם בעלי יכולת. מדוע חייבים לשלם את המס בעלי הבתים, המוכים ע"י חוק הדירות, סטיהורקו, ועוד, בזמן שבעלי קרקע לא ישלמו? מדוע אלה שהביאו היום מלאי גדול צריכים לשלם יותר מאנשים שאינם שומרים על המלאי? מדוע סוחרים בקרקעות לא ישלמו? לדעתי, כל החוק הזה הוא נסיון לבלבל את הטוחות. זה מס רכוש בלתי צודק ובלתי עקבי, המכוון לכסות על האמת, וליצור אמטלא. השיטה הזאת תהרוס את משק הארץ. יש לתת את הפיצויים האלה, לא דרך מס מסורייני, אלא מהקופה הכללית של המדינה. אם תובא לפנינו הצעת חוק למס צודק, נקבל אותו.

י. אפרתי: המדובר הוא בחוק ביטוח לא מקובל, ביטוח

לגבי העבר, או, יותר נכון, נתינת

פיצויים. אנו חוששים למלחמה לגבי העתיד. לגבי העתיד, וגם

לטובת השקעות הון, אנו זקוקים לחוק ביטוח לנזקי מלחמה.

אדם ההולך לגבולות, צריך לדעת שכל הארץ משתתפת בפיצויים, במקרה

שיקרה לו משהו. יש להקים קרן פיצויים, שתשלם בעד העבר, ותבטיח

לגבי העתיד. קודם כל יש לקבל את המלחמה = התשלום, ואח"כ נרון

מה לעשות בו לגבי העבר, כי לא תמיד יהיה מודוס קבוע. לגבי

ההערכות השונות, צריך להיות בירור בועדת משנה. לדבר זה אין

כל קשר עם התקציב. אינני מסכים לכך שכסף זה הוא רק לגבי העבר.

אינני מסכים גם לכך שקרקע/ישראל ^{עליה דבר} זה ביטוח חובה רק לאלה שיש

להם אינטרס, וקרקע אינה ניזוקה. אינני מסכים לכך שישלמו לפי

היכולת, מאחר שהביטוח הוא גם לעבר וגם לעתיד. אני מציע

להחליט כרגע על מס הארנונה, וגבייתו. אני מציע להחזיר לבחור

ועדת משנה שתקבע את החלוקה.

פ. נפתלי: בחוק נאמר שהארנונה היא למטרת הטבת

נזקי מלחמה. יש כאלה שחושבים שביטוח

הוא מושג אחר. כל הויכוח הוא על הטרימינולוגיה. המדובר הוא

בעצם בודסטריבוזיה. דברים רבים שאינם ברורים בחוק המוצע,

אבל ברור שכל ההכנסה היא רק למטרה זו. השאלה היא אם הארנונה

היא לגבי העבר, או גם לגבי העתיד. זה ויכוח לא טעשי. איננו

יודעים בדיוק את ההערכות. גניח שנצטרך לשלם כ-10 מיליון ל"י.

ההכנסה מהארנונה תהיה מיליון וחצי ל"י לשנה. נוכל לשלם את

הסכומים בעד העבר בשש במשך כמה שנים. אם אחרי שלוש או ארבע שנים

יהיה צורך להמשיך את הארנונה גם לגבי העתיד, נעשה זאת. הדבר

המכריע כיום הוא התשלום לגבי העבר.

אינני מסכים לדברי ד"ר ברד, האומר הכל בקלחת אחת. הוא רוצה שנשלם את הפיצויים סתוך תקציב הסדינה. אח"כ, בזמן הדיון על הפרטים, הוא רוצה להקטין את ההכנסה, כלומר, לתת פחות ולקחת יותר. יש ליצור מקור מיוחד לתשלום הפיצויים האלה. הגיוני הדבר שישתתפו ביצירת המקור הזה בעלי הרכוש, עומדת השאלה, אם לקבל את הפרינציפ שהוצע ע"י הממשלה, שכולם ישלמו במידה שווה, בלי דירוג, או לא. אני מסכים לאלה הטוענים שיש לשנות את הפרינציפ, ולקבוע את התשלומים לפי דירוג. אולם, אין ללכת לפי הדרך הנהוגה בביטוח, ולעשות את הדירוג לפי הסיכון, אלא, יש לגבות את הכסף לפי היכולת, מאחריה שהפיצויים הם לעבר. אם יש בעל בית שאינו מרויח הרבה מביתו, מאחר שבנה אותו לפני זמן רב, והוא כבול ע"י חוק הדירות, יש להתחשב בעובדה שהכנסתו היא קטנה. עלינו לקבל את הפרינציפ של הארנונה, ואח"כ לטפל בדירוג התשלומים; כמו כן יש לקבוע שהכסף הוא בראש וראשונה להטבת נזקי המלחמה בעבר. אני סוכן להשאיר את שאלת הביטוח לעתיד פתוחה, מאחר שהיא אינה אקטואלית, כי את השאלת הדירוג נפתור לפי היכולת. עלינו להתחיל בגביית ההכנסה מיד, כי הויכוח על החלוקת התשלומים הוא ענין מסובך, ואין להפסיד זמן בינתיים.

י. רוקח: הנאום על הארנונה לא היה ברור. אין יודעים אם זה מס או קרן ביטוח. הוא העמיד אותנו במצב כזה שכל אחד יכול לחשוב על הארנונה כפי שהוא רוצה. אם זה דבר מיוחד, יש לברר מה הוא הדבר המיוחד. אני נבד הארנונה. אינני יודע מה עושים עם קצת/האפוסטרופוס על ~~השכונות~~ כספי הנפקדים. לדעתי אפשר לקחת את כספי האפוסטרופוס למטרה זו של תשלום פיצויים. אם אין רוצים להחריט את הכספים, הרי אפשר לקחת הלואה סתוך הכספים האלה. דבר זה היה מונע מאתנו ויכוחים וגביות נוספות. אני מציע לשלם את הפיצויים מהמקור המוצדק הזה.

הדבר לא יפגע ביחסים הפוליטיים ביננו לבין ארצות ערב. אני מבין שהפיצויים הם רק לגבי העבר. אין אנו יכולים לצבור כספים בקופות פגורות, בזמן שבכל רגע ישנם דברים חשובים ורחופים שאנו צריכים לעשות אותם, ואיננו יודעים מאין להקטף כספים עבורם. הבתים הישנים אינם יכולים לשלם את המס. ישנם אנשים שבתייהם במצב מסוכן, ואני שולח להם מכתבים שיתקנו את בתייהם, אולם, ללא הועיל. אין להם מסה לתקן. הם מבקשים רשות להרוס את הבתים ולמסולמכור את המגרשים, מאחר שמגרש ריק שווה היום יותר ממגרש עם בית. בעלי הבתים האלה לא יוכלו לשלם את המס הזה. אינני מתנגד למס רכוש מוצדק, אנשים משלמים עכשו סכומים ענקיים, ומקבלים הלוואות, כדי להכנס לשכונים, או לקנות בתים משותפים. כל הבנייה כעת, או רובה, היא לדירות בבתים משותפים. כל הבנייה כעת, אנשים אלה משלמים מסים גבוהים, ואין להכביד עליהם. הם לא יחזיקו מעמד. הם צריכים לחיות היום, ואתם מדברים אליהם על מלחמה שאולי תהיה בעתיד. יש לנו דרכים יותר פשוטות.

עד היום הזה היו רק הערכות בקשר לנזקים. בתחילה דברו על כחמשה מיליון ל"י; כעת מדברים על למעלה מעשרה מיליון ל"י. מדוע הממשלה אינה יכולה לעשות הערכה מדויקת של הנכסים הניזוקים? לפי הערכה מדויקת של כל המסגורים, נדע היכן אנו עומדים. אני מציע שהועדה תקבע שיש קודם כל להעריך את הנזקים. אז נוכל לקחת את הכסף מהמקורות הנכונים והצודקים. היו"ר ד.צ. פנקס: ^{באם} הישיבות הבאות נשמע את תשובת שר האוצר.

= = = = =

הישיבה ננעלה בשעה 14.00